

IMPACTUL FAMILIEI DEZINTEGRATE ASUPRA FORMĂRII COMPORTAMENTULUI ETIC LA ADOLESCENȚI

Viorelia Lungu

Catedra Psihopedagogie și Educație preșcolară
Universitatea de Stat din Tiraspol

Rezumat: Familia destrămată este o familie dificilă în care viața normală de familie este perturbată. Acest gen de familie provoacă starea de neadaptare a copiilor, favorizând tulburările de comportament, descompunerea morală, viciul și delincvența.

Cuvinte cheie: comportament, etică, comportament etic.

În perioada actuală R.M trece printr-o etapă în care au loc diverse disfuncții ce periclitează în perspectivă echilibrul psihologic și social al soților și copiilor acestora. Această situație precară este rezultatul mai multor factori socio-economici, care se abat asupra familiei de astăzi, fiind puternic afectate de scăderea veniturilor, de creșterea șomajului, de agravarea sărăciei și din această perspectivă familiile noastre se erodează, și se află sub influența șocului creat de dificultățile economice.

Statistica spune că peste 35% din populația adultă din R.M este plecată la muncă în străinătate. Aceasta vorbește despre faptul că aceste familii sunt incomplete, lipsește un părinte sau chiar ambii, pe când copii rămân să fie întreținuți de către bunei sau în cel mai bun caz de către alte rude din familie. Cazuri mai grave sunt acelea când copiii sunt lăsați în grija mahalei, sunt crescuți de tot satul și de nimeni în același timp. Altele sunt situațiile când copilul mai mare rămîne să aibă grijă de cel mai mic, iar ambii părinți din străinătate le asigură material existența. Acest lucru nu face decît să influențeze negativ solidaritatea familială, măcinată de separarea fizică și afectivă existentă între membrii familiei.

Cercetările psihologice față de personalitatea celor care rămîn singuri, demonstrează că părăsirea mediului familial de către părinți duce la apariția unor dificultăți de adaptare de mai departe în cadrul familiei. Acestea se recunosc la copii când universal emoțional și comunicabilitatea devin mai sărace. De asemenea copiii își pot exprima frecvent dorința de a-și vedea părinții cu care nu mai locuiesc la moment, sau dimpotrivă evită să vorbească despre situația care s-a creat, astfel avînd tendința de a se izola de ceilalți. [4; 5]

Studiul particularităților psihologice ale copiilor rămași fără supravegherea părinților,[1] arată că aceștia sunt mai axioși, mai supuși tulburărilor psihosomateice, predispuși la agresivitate ca reacție a frustrării, ca un permanent sentiment de incertitudine și vinovăție, au o reușită mai scăzută în comparație cu

semenii lor educați de ambii părinți. Situația familială în care lipsesc părinții este o sursă a anxietății mărite și a conflictualității pentru copii. Părintele ideal pentru acești copii este unul bun, grijuliu și care are suficienți bani pentru ca permanent să se afle acasă. De fapt copiii rămași temporar fără părinți sunt puși în situația de maturizare timpurie, forțată, care le depășește gradul de pregătire, sunt forțați să-și asume roluri necorespunzătoare. Ei sunt lipsiți de copilărie, sunt singuri și expuși societății care nu întotdeauna le este prietenoasă. Am putea spune că astfel trecând prin greutăți li se „călește” caracterul, că astfel au șansa să devină oameni adevărați. Cu certitudine responsabilitatea și maturitatea nu sunt calități proaste. Numai că ele se învață treptat, având sprijinul și dragostea celor apropiați. Aflându-se timp îndelungat fără susținere, îndrumare, control, în stare tensionată, stresantă, probabilitatea apariției la ei a unor tulburări emoționale serioase crește considerabil.

Aceste schimbări periclitează statutul familial, rezultatele cercetărilor au demonstrat că aceste modificări în scurt timp pot conduce la conflicte, în afi în cadrul personalității fiecăruia (feminină sau masculină), cît și la nivelul relațiilor familiilor acestora, la comportament.

Noțiunea de comportament va fi aplicată în sensul de „ansamblul manifestărilor obiective ale oamenilor prin care se exteriorizează viața psihică (fel de a se comporta; comportare), modalitate de a acționa în anumite împrejurări sau situații; conduită, purtare, comportare”, indicat de „dicționarul explicativ DEX ”[2].

Comportamentul, după Tilquin, este ansamblul reacțiilor adaptative, obiectiv-observabile, pe care un organism, prevăzut cu sistem nervos, le execută ca răspuns la stimulii din ambianță, care, de asemenea sunt obiectiv-observabili, fiind echivalentul termenului de behaviour. Comportamentul este deci, în sens larg, o reacție totală a unui organism, prin care el răspunde la o situație trăită, în funcție de stimulările mediului și de tensiunile sale interne și ale cărui mișcări succesive sunt orientate într-o direcție semnificativă.

Pentru a percepe sensul sintagmei comportament etic, este necesar de a explica și termenul etic. Într-un prim sens constatăm că în viziunea V.Lungu [3], etica este considerată știință a comportamentului, moravurilor; studiu teoretic al principiilor care guvernează problemele practice. Într-un alt sens, etica este ansamblul regulilor de conduită acceptate de către o comunitate anumită, reguli care sunt fundamentate pe distincția dintre bine și rău.

Etica „conform dicționarului explicativ DEX” este o știință care se ocupă cu studiul teoretic al valorilor și condiției umane din perspectiva principiilor morale și cu rolul lor în viața socială.

Comportament etic presupune gestiune corectă, loialitate, informare, transparență, confidențialitate.

Faptul că unii copii sunt lăsați de părinți le provoacă frustrare. Modul de depășire a situației frustrante determină comportamentul persoanei. În viața familială zi de zi ne aflăm în interacțiune cu copiii care și ei suferă de înstrăinarea părintelui, astfel apar deseori obstacole, complicații, conflicte.

Echilibrul emoțional, raportat la comportamentul copiilor rămași singuri temporar, prezintă o triplă importanță pentru sănătatea psihică și fizică, pentru succesul și reușita lor de mai departe în viață, în relațiile de cuplu, în relațiile cu copiii proprii sau cu semenii:

- Este o condiție absolut necesară relațiilor constructive, stimularea emoțiilor pozitive cu efectul lor energizant și contribuie, la menținerea atitudinii generale pozitive asupra eu-lui personal, asupra lumii înconjurătoare;
- Este un factor al longevității ce contribuie la menținerea sănătății fizice și psihice.

Copii cu un comportament mai puțin etic pot tinde spre un comportament care poate fi considerat deviant. Adică se abat de la normele de acreditare în cadrul unui sistem social mergând până la conflict cu valorile culturale.

Comportamentul deviant are o semnificație de inadaptare. Statistic vorbind, devianță este o abatere de la medie. Reprezentând o abatere de la anumite valori sau moravuri, comportamentul deviant este definit întotdeauna concret, în raport cu grupul sau colectivitatea; ceea ce este normal pentru un grup poate fi deviant pentru altul. Cu cât grupul este mai coerent, cu atât este mai intolerant față de comportamentul deviant.

Cele mai frecvente cauze determinante ale comportamentului deviant provin din mediul familial. S-a constatat că în procent de 80% din adolescenții cu comportament deviant provin din familii temporar dezintegrate. Absența unuia dintre părinți are o influență negativă asupra dezvoltării personalității copilului, în sensul că atunci când unul dintre părinți este absent pentru o perioadă mare de timp, familia își pierde abilitatea de a funcționa într-o manieră sănătoasă. Dacă în cazul unei familii cu ambii părinți există o distribuie a responsabilităților, rolurile parentale exercitându-se în direcție complementară și compensatorie, în cazul familiei conduse numai de un părinte tensiunea și încordarea în adoptarea rolului parental cresc, întrucât obligațiile ce revin ambilor părinți trec în sarcina unuia. De obicei, în familiile în care pleacă bărbatul, sau soția, studiile arată că, în ceea ce privește relaționarea cu copiii, apar serioase schimbări comportamentale. Familia destrămată este o familie dificilă în care viața normală de familie este perturbată. Acest gen de familie provoacă starea de neadaptare a copiilor, favorizând tulburările de comportament, descompunerea morală, viciul și delincvența.

În urma implementării chestionarului cu scopul de a determina gradul de influență a familiilor temporar dezintegrate asupra formării comportamentului etic la adolescenți, s-a ajuns la următoarele rezultate:

La întrebarea „Cu cine locuiești în prezent?” majoritatea adolescenților din familii integrate au ales varianta de răspuns 3 - locuiesc împreună cu ambii părinți, iar răspunsurile adolescenților din familii dezintegrate sunt distribuite diferit. Adolescenți au ales varianta de răspuns: cu tata, cu mama sau cu bunei. Pentru a putea fi vizualizate datele propunem diagrama de mai jos:

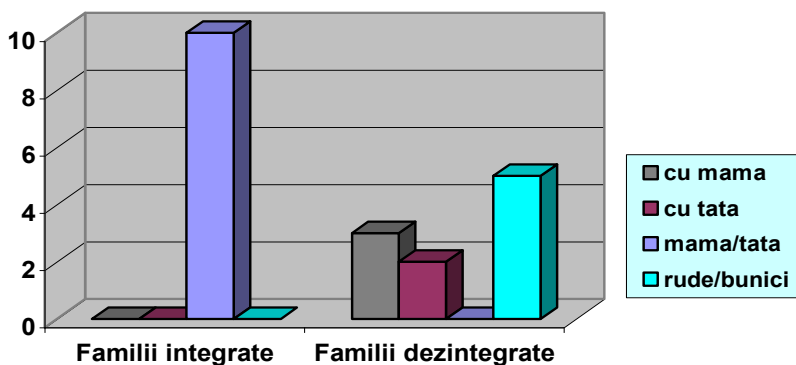

Diagrama 1 Frecvența de trai a adolescenților în prezent

Grupul care face parte din familiile dezintegrate a înregistrat rezultatele următoare: 3 (30%) dintre ei locuiesc împreună cu mama (varianta 1), 2 (20%) în prezent locuiesc cu tata, 5 (50%) dintre ei au optat pentru varianta rude/bunici, ceea ce înseamnă că cei care s-au orientat spre această situație locuiesc în prezent cu bunei sau frați/surori mai mari, care au grija de ei în timp ce părinții sunt plecați la muncă peste hotare.

Comparând rezultatele înregistrate la această întrebare la cele două grupuri, putem afirma că rezultatele obținute la primul grup diferă foarte mult de cele ale grupului 2. Interes a prezentat grupul a căror părinți sunt plecați, de aceea pentru a putea determina dacă sunt afectați de această situație, au fost puși în situația de a răspunde la această întrebare.

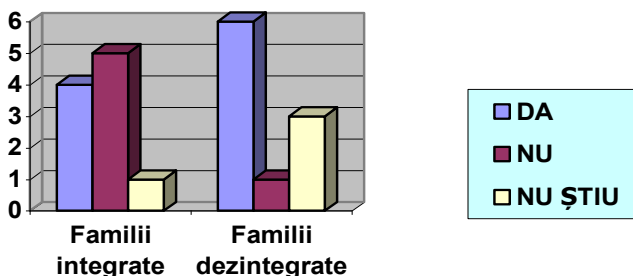

Diagrama 2. Modul cum îi afectează pe adolescenți lipsa părinților

La întrebarea „ Vă afectează mult lipsa părinților când nu sunt acasă ” 4 (40%) adolescenți care locuiesc împreună cu părinții în prezent au răspuns Da, 3 (30%) au ales varianta 2, în care spun că NU îi afectează lipsa părinților când nu sunt acasă și probabil au ales această variantă pentru că nu au fost niciodată în situația de a rămâne pentru mai mult timp singuri acasă. Iar cei a căror părinți sunt plecați peste hotare 6 (60%) susțin că simt mult lipsa părinților, 1(10%) adolescent susține că Nu simte lipsa, iar 3 (30%) sunt confuzi și nu știu dacă simt lipsa părinților sau nu. Comparând cele doua loturi am observat că adolescenții care îi au alături pe părinți nu le simt lipsa atunci când sunt plecați undeva pe câteva zile, pe când cei cu părinții plecați peste hotare simt mult lipsa.

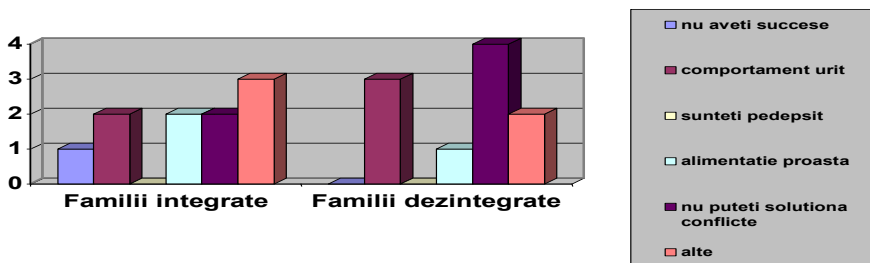

Diagrama 2.3 Frecvența comportamenului adolescenților în situația când părinții lipsesc

La întrebarea „ Când părinții lipsesc sunteți în situația că ” un adolescent din grupul familiilor integrate 1 (10%) a ales varianta- nu am succes, 1, 2 (20%) adolescenți au ales variantele 4 (alimentație proastă) și 5 (nu putem soluționa

conflicte), etc.. Cei din familiile dezintegrate, varianta comportament urît a fost selectată de către 3 (30%) adolescenți, 4 (40%) au optat pentru varianta suntem pedepsiți , și 2 (20%) adolescenți au ales varianta alimentația proastă, în care spun că în lipsa părinților sunt lipsiți de căldură și înțelegere, sint triști și simt lipsa unei familii stabile.

În concluzie putem afirma că, plecarea unuia sau chiar a ambilor părinți peste hotare, poate să aducă prosperitate materială, creșterea calității vieții, dar aflându-se într-o interdependență cu comportamentul etic, aceasta dinții se realizează în detrimetal celeia din urmă, deoarece vârsta adolescenței este importantă pentru fiecare dintre noi, este o perioadă vulnerabilă cînd mai apare și criza de la 17 ani și de aceea acești copii au nevoie de susținere morală și de cineva care să le arate modele de comportament.

Referințe bibliografice

1. Baciu Tatiana, *Studiul particularităților psihologice ale copiilor rămași fără supravegherea părinților*, p. 386;
2. Dicționar explicativ al limbii române DEX;
3. Lungu Viorelia, *Etica Profesională*, CEP USM, Chișinău, 2011;
4. Rășcanu R., *Singurătatea este o boală*, 1987.
5. www.psihologie.ro

STRATEGII DE FORMARE A COMPETENȚELOR PROSPECTIVE ÎN CADRUL UNIVERSITAR

Lungu Viorelia,
catedra Psihopedagogie și Educație preșcolară
Universitatea de Stat din Tiraspol

Rezumat: EP ca dimensiune a Științelor Educației, accentuează și aduce în prim plan necesitatea și posibilitatea luării sub control a preocupărilor formative, într-o manieră globală și orientată valoric, a construirii schimbării și viitorului prin activitatea de proiectare, realizare, urmărire conștientă și evaluare a transformărilor, la nivele și grade diferite, ca vector al dezvoltării. Avînd ca reper teoria și metodologia curriculumului, au fost propuse competențele prospective, care pot fi formate/dezvoltate prin un șir de metode: analiza prospectivă, metoda proiectelor, problematizarea, etc. Metodele implică schimbări enorme și în tehnicile de predare, astfel, organizându-se sistematic activități care-l vor ajuta pe student să-și definească, să-și explice și să-și verifice prin evaluare propriile sale valori.